

Confrontatie met ongewenst gedrag op het werk 2004-2010

Bourdeaud'hui, R. & Vanderhaeghe, S. 2011. *Technische nota ongewenst gedrag 2004-2010 en werkbaar werk*. Stichting Innovatie & Arbeid.

In de werkbaarheidsmonitor van de Stichting Innovatie & Arbeid wordt periodiek gepeild naar het ongewenst gedrag op het werk.¹ Uit de recentste gegevens (2010) blijkt dat de confrontatie met lichamelijk geweld en het ongewenst seksueel gedrag tussen 2004 en 2010 toenam en dat het pestgedrag ongeveer gelijk bleef. Bij ongewenst gedrag moet niet enkel gedacht worden aan collega's of leidinggevenden. Veelal maken ook klanten, patiënten, passagiers of leerlingen zich schuldig aan verbaal of fysiek ongewenst gedrag. Contactberoepen houden dan ook het grootste risico in om met ongewenst gedrag geconfronteerd te worden.

Meer lichamelijk geweld en ongewenst seksueel gedrag op de werkvloer

In de werkbaarheidsenquête van de Stichting Innovatie & Arbeid wordt bij werknemers en zelfstandige ondernemers in Vlaanderen driejaarlijks gepeild naar de kwaliteit van de arbeid in Vlaanderen. In de werknemersenquête wordt ook de confrontatie met ongewenst gedrag op het werk bevestigd. Concreet wordt de vraag gesteld hoe dikwijls de werknemer de afgelopen twaalf maanden op het werk te maken had met lichamelijk geweld, ongewenst seksueel gedrag en/of pestgedrag. Op het enquêteformulier kan de respondent aangeven of dit altijd, vaak, soms of nooit het geval was. We spreken over een 'confrontatie' met ongewenst gedrag indien het altijd, vaak of soms voorkwam.

In 2004 gaf 14,4% van de werknemers aan dat ze het voorbije jaar geconfronteerd werden met pestgedrag (figuur 1). In 2010 is dat percentage niet significant gewijzigd (14,2%). De confrontatie met

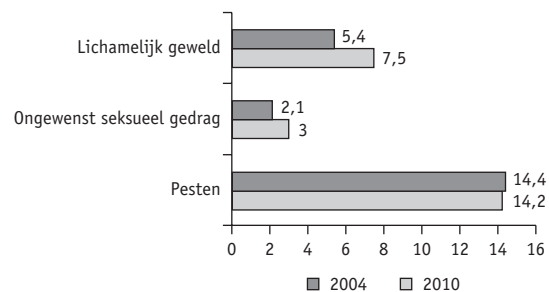
lichamelijk geweld en ongewenst seksueel gedrag daarentegen, zijn significant toegenomen. Het percentage dat met lichamelijk geweld geconfronteerd werd steeg met 2,1 procentpunten significant van 5,4% tot 7,5%. Het percentage dat met ongewenst seksueel gedrag geconfronteerd werd, steeg van 2,1% tot 3%.

Lichamelijk geweld op het werk

De toename van de confrontatie met lichamelijk geweld tussen 2004 en 2010 is significant, zowel bij mannen als bij vrouwen. Wel is het zo dat verhoudingsgewijs meer vrouwen dan mannen met

Figuur 1.

Confrontatie met ongewenst gedrag op het werk 2004-2010 (% van werknemers)

Bron: Werkbaarheidsmonitor SERV/Stichting Innovatie & Arbeid

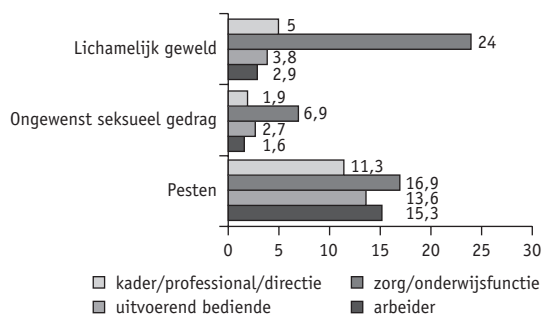
lichamelijk geweld geconfronteerd worden. Bij de vrouwelijke werknemers steeg het aandeel van 6,2% tot 8,5% en bij de mannen van 4,8% tot 6,3%.

Naar leeftijd beschouwd zien we in 2010 dat in de leeftijdsgroepen jonger dan 40 meer werknemers met lichamelijk geweld geconfronteerd werden dan in de oudere leeftijdsgroepen. Het hoogste cijfer (9%) treffen we in de groep jonger dan 30 jaar. In alle leeftijdsgroepen nam het percentage dat geconfronteerd werd met lichamelijk geweld significant toe tussen 2004 en 2010.

De sectoren waar het grootste aandeel van de werknemers geconfronteerd werd met lichamelijk geweld in 2010 zijn de gezondheids- en welzijnszorg (22%), de onderwijssector (13,1%) en het openbaar bestuur (11,1%). Dat was ook zo in 2004 maar in die drie sectoren is er bovendien ook een duidelijke toename. In het openbaar bestuur noteerden we in 2004 8,1%, in de gezondheids- en welzijnszorg 18% en in de onderwijssector 6,3%. In de onderwijssector gaat het dus om een verdubbeling van het aandeel dat met lichamelijk geweld geconfronteerd werd.

Als we naar de functie (arbeider, bediende, onderwijs/zorg, kader/directie) kijken, dan valt duidelijk op dat contactfuncties de grootste risicogroep vormen. In 2004 werd 15,7% van de werknemers met een onderwijs/zorgfunctie met lichamelijk geweld geconfronteerd en dit percentage nam nog toe tot 24% in 2010 (figuur 2). Voor de andere beroepsgroepen schommelt het percentage rond de 3 à 5%

Tabel 2.
Confrontatie met ongewenst gedrag op het werk naar beroepsgroep 2010 (% van werknemers)

Bron: Werkbaarheidsmonitor SERV/Stichting Innovatie & Arbeid

en is er geen significante stijging merkbaar tussen 2004 en 2010.

Ongewenst seksueel gedrag op het werk

De confrontatie met ongewenst seksueel gedrag treft verhoudingsgewijs meer vrouwen dan mannen. Bovendien steeg het aandeel tussen 2004 en 2010 bij de vrouwelijke werknemers nog van 3,5% tot 4,6%. Bij de mannen is de toename (van 0,9% tot 1,2%) niet significant.

Naar leeftijd zien we (2010) dat bij de jongste groep (- 30 jaar) het grootste aandeel (4,6%) met ongewenst seksueel gedrag geconfronteerd wordt. Dat percentage daalt over de leeftijdsgroepen tot 1,8% bij de 50-plussers.

Bij de werknemers in de welzijns- en gezondheidszorg treffen we, zowel in 2004 als in 2010 het hoogste percentage (respectievelijk 4,8% en 8,2%) dat met ongewenst seksueel gedrag geconfronteerd wordt. In de andere sectoren komt het percentage nooit boven de 3%.

Pesten op het werk

Zowel in 2004 als 2007 werd ongeveer 14% van de werknemers met pestgedrag op het werk geconfronteerd. Bij mannen en vrouwen is het 'slachtofferpercentage' ongeveer even hoog. Naar leeftijd zien we dat verhoudingsgewijs meer 40-plussers met pestgedrag geconfronteerd worden (15,6%) dan de jongere werknemers (11,9%). De sectoren waar het grootste aandeel van de werknemers in 2010 met pestgedrag op het werk geconfronteerd wordt, zijn het openbaar bestuur (18,5%), de onderwijssector (18,3%) en productie van voeding (16,7%).

Ria Bourdeaud'hui
Stephan Vanderhaeghe
Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Noot
1. www.werkbaarwerk.be.